

àgos- entremig). La fàcies ibèrica d'icos- és evident: recordem noms epigràfics com UCUSSO (Whatmough, *Dial. of Anc. G.* 83, p. 83); o bé el nom urbà EGOSA del Pirineu Sudest (Gósol < *GÓSALE?). Però a tot això topem amb la -t final d'Agost, robustament su-
portada darrere una s: car aquella no la hi podem pas creure nascuda del no-res o encastar-la-hi com qui branda un çaça-papallones.

Tanmateix pot tenir remei aquest detall; i potser ni ens hi veiem consignats a una acció d'etimologia popular. En les dues cares de la moneda que ens ensenya Sarthou la inscripció és ben legible, però el que jo veig palesament (bo i essent-ne coneixedor tan imperfecte, més del que ho són també els experts en aquest terreny) és que a totes dues cares el nom és més llarg (3 o 4 lletres més): potser ICOSITANOI, potser ICOSITES o -ITOI, -ITAI, en una de les dues cares, o en totes dues. Car els noms tribals en -tani tenien generalment una variant més breu (o més estricte ientrament ibèrica): *Edetes = Edetani, Cosetes = Cosetani, Ilergetes/ Ilergetani, Ausi/Ausetani, Laie/Laietani, Contestat/ Contestani*. Amb aquesta forma més breu tindríem una bona base fonètica per a *Agost*.

Més que més tenint en compte que no és amb la població estricta d'Agost que pot haver-hi filiació geogràfica. Que sigui dins l'àrea més ampla que ocuparien els *Icositani*, donem-ho per cert, però és ben versemblant que Agost no fos més que un dels llocs d'aquesta àrea. Suposem, p. ex., COLONIA ICÓSITŌN en genitiu plural, a PAGUS, o ACCOLA, ICÓSITE: amb caràcter adjectival; sense barrar el pas a d'altres possibilitats que s'entreueuen per al detall del vocalisme final.

L'Agotsal (Benafigos), V. AGOST

AGRADERA

Nota que no ha de tenir altre abast que cridar l'atenció als especialistes cerdans o del nostre grup toponòmic sobre el versemblant lligam entre dos NLL de docs. antics de Cerdanya, i la conveniència de trobar més dades sobre tots dos. Un *Agradera* apareix en un doc. (preciós ja per la data arcaica), de l'a. 891, p. p. R. d'Abadal (*Eixalada-Cuixà*, 167). Els noms del context demostren un paratge veí de Bellver: «in collem de *Sonçorr* et usque in *Petram Agraderam* et flumen *Sigoris*, et usque in rivum de *Navasco* <r>». Aquest context permet admetre que es tracta del llogaret de Pedra, agregat de Bellver, que és només a 2 k. al S. de Baltarga, a 3 de Sansor (dit malament Sampsor) (= *Sonçorr*), i a 2 del Segre (*Sigoris*); el riu de *Navascort* (= *La Bascort*, veg. *E. T. C.* 1, 109, 111, 120) sembla ser el que baixa del Coll del Pendís (arran de Riu de Pedra), el qual justament passa per *Pedra*.

Doncs d'altra banda el que he de plantejar és si hi ha relació (i potser identitat) amb un altre nom que Ponsich (*Top.*, p. 160) recull com denominació de certa capella de Sant Salvador, anomenada «ecclesia S. Salvatoris de *Predances*» d'un doc. de data incerta

(que ell creu de c. 1200), i que situa en te. de «Prats i *Sansor*», o sigui el *Sonçorr* del doc. de 891 (nom que vaig poder dilucidar complidament en *E. T. C.* 1, 213-216); relació amb el nom Pedra, fonèticament encara més versemblant si n'hi ha una variant *Pedrances* (amb la r postposada), que Ponsich posa com encapçalament de la noteta. El que em fa dubtar de l'exactitud de la forma d'aquest nom (almenys en la terminació) és que en les meves enquestes locals cerdanes (exhaustives ja les de 1935), jo no vaig recollir-hi tal nom (almenys terminat així); agreugen encara més la nostra desconfiança, la vaguetat de data («c. 1200») i la doble variant, justificant la sospita que això no es funda més que en algun doc. (de nom no comprovat ara en el terreny), poc autèntic i potser de segona mà.

No és suspicàcia, car hi ha bon fonament per creure que és el mateix doc. p. p. Marca (*MHi*. núm. 52, col. 825), que inclou el nom *Petram Agraderam*; és l'Acte de Consagració de l'església de *Baltarga* [nom sobre el qual veg. *E. T. C.* 1, 86, 141, 214] datat de l'any 890 de l'Encarnació. Ara bé Ponsich creu que és data apòcrifa, en lloc de c. l'a. 1000 (*Études Roussillonnaises* II, 128).

Amb tan poca comprovació, el lingüista no pot ajudar-hi gaire, i ha d'esperar que n'aportin comprovacions més precisades. Però sí assenyalar la probable coincidència geogràfica, junta amb semblança fonètica. I aclarir que aqueix *agradera* té aire d'un epítet aplicat al nom del poblet de Pedra (també se li aplicà poc després el de *Petra Ranésindo*, a. 965, sens dubte d'un senyor possessor, i el *Petra Cubertrata* (o -*tatra*) (<COOPERTORATA) en un doc. de 1043, Cart. de Tavèrnoles, 76; necessari tot, per tal de distingir-lo del del municipi de *Pedra* (uns 25 k. més SO., alt Cardener), i d'altres homònims. A base de *Agr-* no li veiem gaire explicació (ni amb el ll. *AGER* o *ACER*, i menys encara, és clar, amb gr. *akrotérē*, -*térion*, 'punxegut, punta'); però amb lleu esmena, *Aguadera*, tindríem nou lligam semàntic amb *Riu*; o el riu o aigua del Pendís. Quant a aqueix «*Pedrances*», que no se separa de *Pedra* o *Petram* més que en les 4 o 3 lletres finals, ¿no hi hauria error de lectura¹ amb alguna de les lletres de *Ranésindo* o de *Agradera*?²

¹ Cal dubtar més d'una altra suggerència que se'm va presentar, a base de la variant *Predances* (var. consignada, junt amb l'altra, pel mateix Ponsich): *prad ancéis PRATUM ANTERIUS* 'prat anterior' o més avançat; per més que el comparatiu neutre ll. *ANTERIUS* es presenti en l'occità trobadoresc lleument alterat com *anceis* (<-*eirs*), per influència de l'adverbi de temps, bessó, oc. ant. *anz*, fr. ant. *ainz*; i per més que llavors poguéssim pensar que aquest 'prat anterior' fos dit per contrast amb els que donaren nom al poble de *Prats* agregat amb *Sansor*. Com a font possible de la dada, i també com a possible aclaridor del problema, apellem al saber del Prof. Delcor, que justament donà cites del nostre *Pedra, Pedre*, en dos docs. del S. XIII (en el treball sobre els jueus de Puigcerdà, *Sefarad* 1966, 32-35).

² Una altra conjectura seria que fos alteració de